

hammas teknikko

hammasteknisen alan erikoislehti 4/89

BEGO

BELLAVEST - T

- UUDISTETTU VALUMASSA KRUUNU- JA SILTATÖIHIN
- PIDEMPI TYÖSKENTELYAIKA
- ERITTÄIN HIENOJAKOINEN
- UUSI, KÄTEVÄ PAKKAUS

Hammasväline

heti paikalla

Tampereella tapahtuu 4.11.1989

Hotelli Tampereessa voit kartuttaa ammattitietouttasi ja lepuuttaa hermojasi Tampereen Hammasteknikkoseuran järjestämällä hammasasia- ym. tapahtumalla.

Ohjelma:

klo 13.00-14.15 Luento: Purentavaivat, syitä ja hoitomenetelmiä

Luennoitsija: Protetiikan erikoishammaslääkäri, HT Kauko Juntunen

klo 14.15 alkaen "Valokovetteiset materiaalit ja laitteet hammastekniikassa"

Oriola Oy Hammasväline, Plandent Oy, Dental Agents, Dexpert, Oy Dentaldepot Ab, Dental Service Nick, Dental Systems

Kahvitarjoilu

klo 16.30-18.00 Saunat varattu halukkaille

klo 19.30-01.00 Rockefeller-Centerissä (Kauppa Galleria) Iloittelua ...
Musikista vastaa Tampereen Kotkien Veteraanien soittoryhmä. Solisteina Piispanen ja Rane Lehtonen.

Huom! Avec'illa mahdollisuus kiertoaajeluun klo 13.00-14.30 "Tampere Today" (hintaa 30,- sis. kahvi)

Hinnat:

Huoneiden hinnat:

1. 100 mk päivä-luennot 2 hh 160,- / h vrk.
2. 250 mk päivä + ilta (sis. illallisen) 1 hh 230,- / h vrk.
3. 150 mk ilta

Sitovat ilmoittautumiset 20.10.1989 mennessä maksamalla ko. maksun tilille: TA 4279 76-9 / Tampereen Hammasteknikkoseura Ry.

Huonevaraukset suoraan Hotelli Tampere, puh. 931-121980
"Hammasteknikot". Tiedusteluihin vastaa Minna Mettälä-Deligeorgakis, puh. 931-126 557.

Erikoishammasteknikot

klo 16.00-17.30 Erikoishammasteknikkoliiton informaatiotilaisuus
Markkinointikampanjasta EHT-liiton toiminnanjoht. Harri Aalto

Tervetuloa kaikki mukaan!

Harjoitus tekee mestarin

Hammasteknikko

46.vuosikerta
ISSN 0780-7783

Päätoimittaja

Antti Hannula

Toimitussihteeri

Petri Sallinen

Julkaisija

Suomen Hammasteknik-
kojen Keskusliitto

Toimitus

Kansakoulukatu 10 A 21
00100 Helsinki
Puh. 90-6943866

Ilmoitukset ja osoitteen- muutokset

Sirpa Korhonen, Pienteol-
lisuuden Keskusliitto
Kansakoulukatu 10 A 21
00100 HELSINKI
Puh: 90-694 3866

Ulkoasu:

Petri Sallinen
DTP/Ventura, tulostus Li-
notronic

Kirjapaino

Itä-Hämeen Kirjapaino

Hammasteknisen alan puhuttavin aihe on koulutus ja ennen kaikkea sen käytännöllinen puoli. Opetussuunnitelman uudistaminen lisäsi yleissivistävien aineiden opetusta. Samalla karsittiin käytännön harjoittelusta.

Harvalukuisemmiksi käyneistä harjoitusjaksoista pitäisi pystyä puristamaan entistä enemmän - pedagogisesti. Kääntöpuolena on työvoiman vaikea saatavuus varsinkin maakuntakaupungeissa ja maaseudulla. Myös laboratorin omistaja haluaa puristaa oppilaasta entistä enemmän.

Tilanne on ongelmallinen, mutta ei vielä patti. Kun opisto vaatii laboratorioilta koulutuksellisempaa otetta, harjoittelussa olevan oppilaan tuotto jää saamatta. Ylimääräisistä harjoittelutöistä syntyy vain kustannuksia.

Pitkällä tähtäimellä voidaan lähteä kahden suuntaan. Harjoittelu voidaan tehdä palkattomaksi opiskeluksi. Kuitenkin kaikki opiskelijan etuisuudet säilyttäen.

Toinen vaihtoehto olisi hakea valtiolta, käytännössä Ammattikasvatushallituksesta tukea työharjoittelun kehittämiseksi oppisopimusjärjestelmän suuntaan. Valtio osallistuisi suoraan harjoittelijasta aiheutuviin kuluihin ja maksaisi laboratoriolle korvausta kuukausittain. Samalla opiskelijalle voitaisiin maksaa houkuttelevan hyvää palkkaa harjoitteluajalta.

Tässä numerossa:

4 Harjoitteluaajan palkasta voitaisiin luopua kokonaan

6 Opistot ja laboratoriot tiiviimpään yhteyteen

8 Harjoittelun merkitys koulutuksessa kasvaa

10 Jatkokoulutukseen voi vielä hakea Hammasteknikko sopisi opiston rehtoriksi Opisto täyttää 30 vuotta

11 Harjoittelupaikkoja eestiläisille Sapattivapaalle arkenakin

12 PTK antoi neuvoja eurooppalaistuville yrittäjille

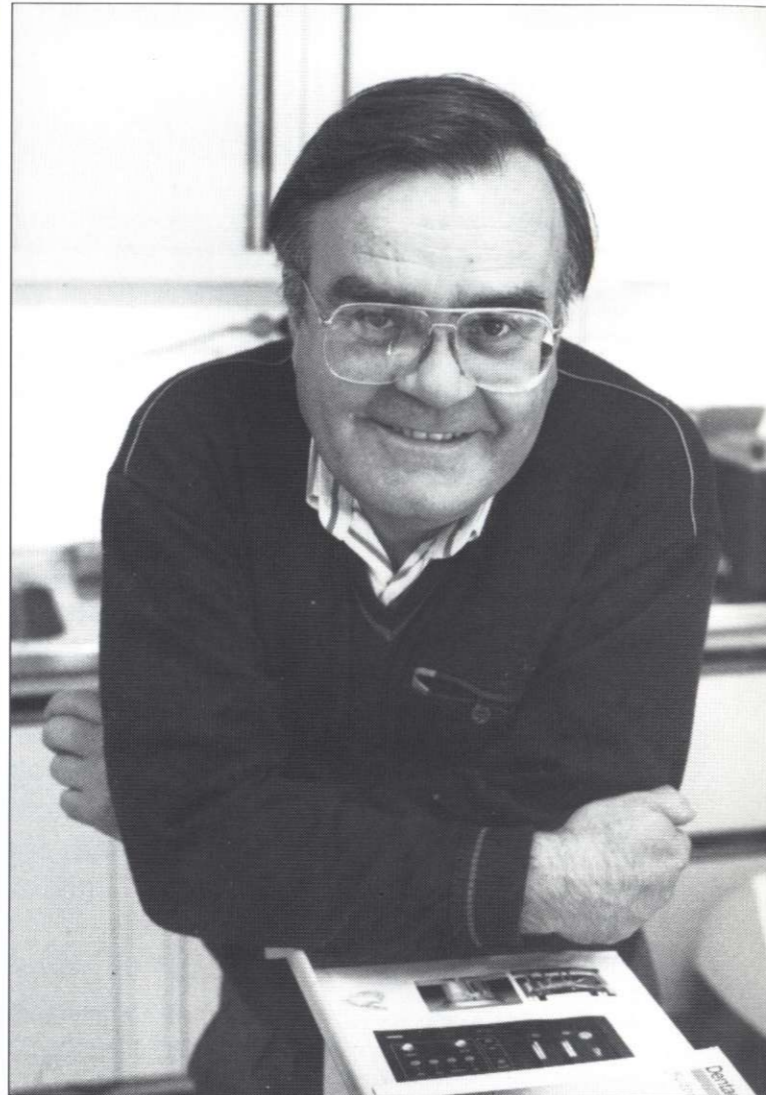
13 Alakohtaisten hinnastojen tulevaisuus vaakalaudalla

14 Syrjintä on kielletty työhönotossa

Rehtori Timo Rantanen:

Harjoitteluaajan palkasta voitaisiin luopua kokonaan

Rantasen mielestä nykyistä tiukemmin ohjatussa työharjoittelussa voitaisiin harkita palkasta luopumista kokonaan. Ongelmana on, että suurin osa terveydenhoitoalan harjoittelusta tapahtuu julkisissa laitoksissa. Hammaslaboratorioala on tässä poikkeus, koska laboratoriot ovat yksityisiä.

Rantasen mielestä harjoittelijoille maksettava palkka on tietynlainen ongelma, koska millään muulla terveydenhoidon alalla oppilaille ei makseta palkkaa. Opiskelijat ovat ilmaiseksi harjoittelussa. Vastapainoksi muille opiskelijoille maksetaan harjoitteluajalta ruoka, matkat ja normaali opintotuki.

-AKH:n tulkinnan mukaan meidän opiskelijamme ovat töissä. Siellä ei nähdä mahdollisuuksia muuttaa vallitsevaa korvausjärjestelmää niin kauan, kuin opiskelija saa harjoitteluajalta palkkaa.

Harjoittelu loppuisi ?

Rantasen pelkää, että ham-

maslaboratoriot kieltäytyvät ottamasta ollenkaan harjoittelijoita, jos työharjoittelua pyritään sääntelemään nykyistä enemmän. Samalla harjoittelijoista aiheutuisi nykyistä enemmän kuluja. Sairaalassa tapahtuvasta harjoittelusta maksaa AKH osastonhoitajalle korvausta.

-Monissa hammaslaboratoriossa ajatellaan, että työharjoitteluun tulevat hammasteknikko-opiston opiskelijat tulevat työmieheiksi. Koulun lähtökohtana on, että työharjoittelu on osa koulutusta.

Valtion Hammasteknikko-opiston rehtorina kaksi vuotta toiminut hammaslääkäri Timo Rantanen kertoo, että suuri

osa hammaslaboratorioista on ymmärtänyt työharjoittelun aivan oikein. Teetetävät työt ovat monipuolisia ja tukevat opetusta.

Rantanen muistuttaa, että oppilaiden kokemukset tulevat palautteena opistolle, kun harjoittelujakso on päättynyt.

-Oppilaat ovat eriarvoisessa asemassa, kun he jättävät koulun. Tämä johtuu osaksi harjoittelusta, Rantanen kertoo.

Asiat kuntoon sopimuksella

Hammasteknikko-opisto ehdottaa Hammaslaboratorioliitolle sopimusta, jolla määrätisiin työharjoittelun ehdois-

ta. Vastaavanlainen sopimus on liiton, oppilaskunnan ja opiston välillä ollut aiemminkin.

Rehtori Rantanen muistuttaa, että liitoilla ei ole vaikutusmahdollisuuksia, kun harjoittelutunneista sovitaan nykyisen opetussuunnitelman mukaan. Ammattikasvatushallitus on määrännyt pidettävät tunnit.

Opetussuunnitelman käynnistäminen on pitkälinen prosessi. Siksi uudesta sopimuksesta puhutaan vasta nyt.

Liittojen, hammaslaboratorio-opiston ja oppilaskunnan välinen sopimus ei vielä sido yksittäistä hammaslaboratoriota. Vastaavansisältöinen sopimus on tehtävä jokai-

"Oppilaat ovat eriarvoisessa asemassa, kun he jättävät koulun. Tämä johtuu osaksi harjoittelusta."

sen harjoittelupaikan ja harjoittelijan välillä.

-Olen kuullut, että jotkut hammaslaboratoriot ymmärtävät harjoittelun työntekemiseksi. Yksi opiskelija piti raskaan harjoittelujakson jälkeen viikon lomaa - opistosta, kun ei harjoittelusta sitä saanut.

-Ongelmana on, että kukaan ei pysty sanomaan, saadaanko nykyisestä järjestelmästä hyvä korjailemalla. Toisena vaihtoehtona olisi ottaa harjoittelu kokonaan pois opintojen yhteydestä ja siirtää se opintojen jälkeen. Jos laboratoriot panevat pahasti kamppoihin, harjoittelu voidaan poistaa.

Yhteiskunnalla mielenkiintoa

Opintoja uudistettaessa tutkintoihin tuli runsaasti yleissivistäviä aineita. Samalla ammattiaineet ovat jääneet vähemmälle.

Timo Rantanen muistuttaa yhteiskunnan intresseistä koulutuksessa. Hammasteknikon kouluttaminen maksaa yhteiskunnalle 50.000 markkaa vuodessa. Esimerkiksi sairaanhoito-oppilaitoksissa kustannukset jäävät murtoosaan.

Rantanen ei usko, että uusi koulutusohjelma, jossa on erilainen painotus, heikentäisi merkittävästi valmistuvien

hammasteknikkojen ammattitaitoa. Tämä varmistuu, kun ensimmäiset uuden ohjelman mukaan opiskelleet teknikot valmistuvat.

-Vaikka harjoittelu jäisi nykyistä vähäisemmäksi, teknikot kyllä oppivat ammatin muutaman vuoden kuluessa valmistumisestaan. Hammasteknikot eivät tarvitsisi nykyistä määrää työharjoittelua. Palkka voisi olla alkuvaiheessa pienempi. Kolmesta harjoittelujaksosta voidaan joutua siirtymään kahteen.

Jatko uusiksi

Myös jatkokoulutusta ollaan uudistamassa. AKH:n kannan mukaan hammasteknikot voi-

sivat yleisen linjan mukaan päästä suorittamaan hammasteknikkomestarin opintoja kahden vuoden kuluttua valmistumisestaan. Muutos on teknisesti kevyesti toteutettavissa, koska määräaika ei ole säännelty laissa. Erikoishammasteknikoilla määräaika on lain mukaan viisi vuotta.

Rantasen mielestä teknikkoliiton ajama ehdotus, jonka mukaan oikeus perustaa hammaslaboratorio olisi sidottu hammasteknikkomestarin tutkintoon, kuulostaa hyvältä.

-Peruskoulutuksen varassa koko ikänsä työskentelevä on aika heikoilla. Hammasteknikot pitäisi pakottaa

hankkimaan lisää koulutusta.

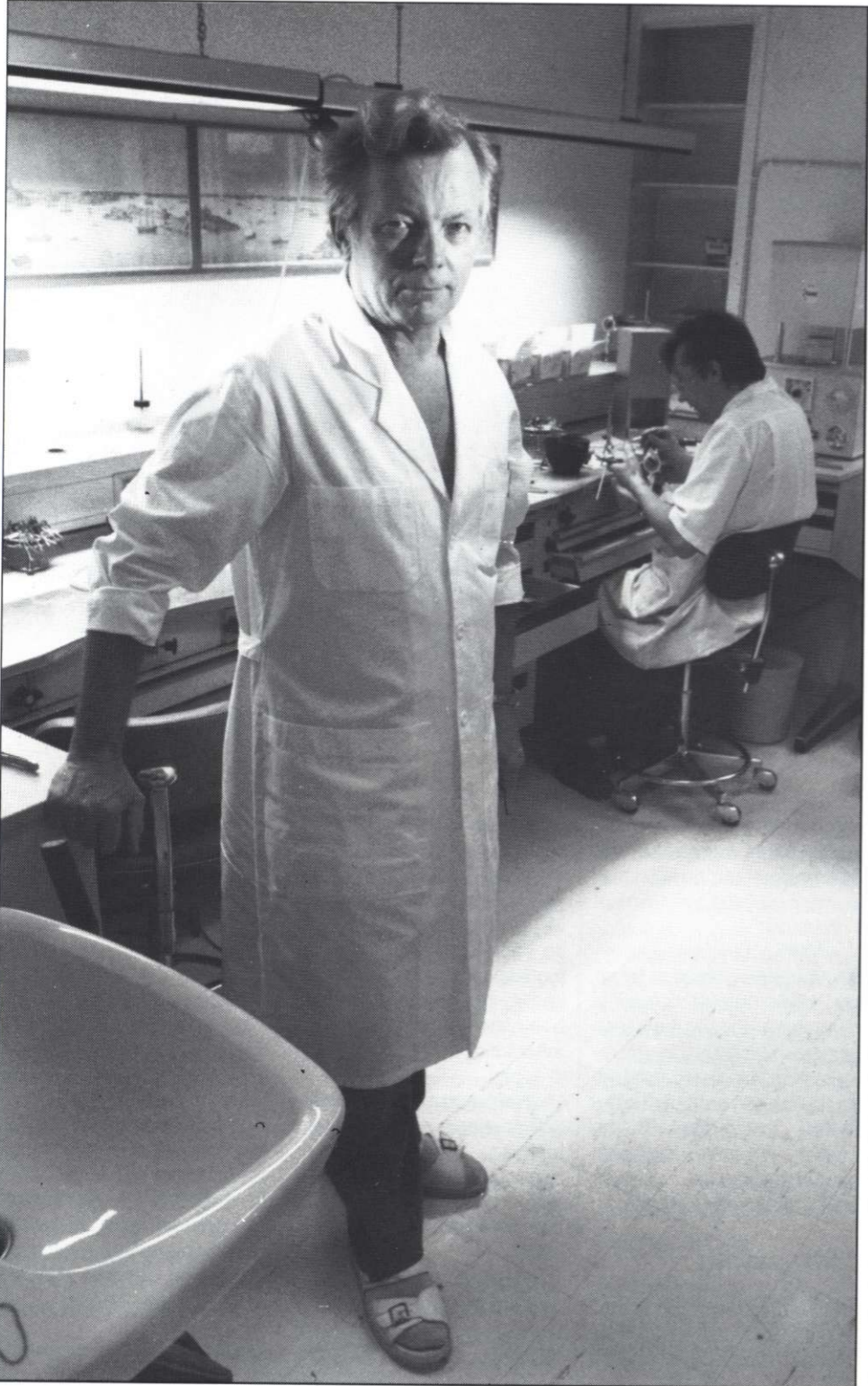
Nykyisellään mestaritutkinto ei ole ollut kovin suosittu, koska hammasteknikot saavat kurssin käytyään vain tittelin, eivät mitään konkreettista. Laboratorion perustamisoikeuden sitominen jatkokoulutukseen motivoisi Rantasen mielestä hammasteknikoita jatkokouluttamaan itseään.

Muutamien hammaslaboratorion omistajien väitteitä koulutuksen puutteista Rantanen ei torju. Hän muistuttaa, että opisto ei voi eikä aina ole tarkoitus kulkea teknisen kehityksen kärjessä. Kaikkea uutta ei voida opettaa.

Antti Hannula

Hammasteknikkomestari Lars Nordberg:

Opistot ja laboratoriot tiiviimpään yhteyteen

Lars Nordberg toivoo nykyistä tiiviimpää yhteydenpitoa koulutuslaboratorioiden ja hammasteknikko-opiston välille. Nordberg uskoo, että monille opiston opettajille tekisi hyvää työskennellä lukukausi hammaslaboratoriossa käytännön työssä ja nähdä uudenlaiset työmenetelmät.

Harjoittelu on oppilaan kannalta tärkeä vaihe. Oppilas saa harjoittelussa parasta mahdollista opia, joka opistossa on teoriapohjaista. Myös harjoittelu on monipuolisempaa kuin opistossa, Nordberg arvioi.

Yhteistyö käyntiin

Opiston ja harjoittelulaboratorioiden välinen yhteistyö on ollut liian heikkoa. Nordberg kertoo ehdottaneensa monien kertaa neuvotteluja laboratorion ja opiston henkilökunnan välille.

Ruotsissa harjoittelujärjestelmä on samantyyppinen kuin Suomessa. Jokaisen harjoittelujakson aikana järjestetään oppilaitoksen ja laboratorion yhteinen kokous, jossa pohditaan oppilaan kehittymistä ja mietitään tulevan harjoittelun painopistettä. Suomessa vastaava seuranta puuttuu kokonaan.

Lars Nordberg haluaisi patistaa opiston opettajat kentälle hankkimaan uusia virikkeitä ja seuraamaan ammatin kehitystä.

-Tällä hetkellä opiston opettajat eivät aina hallitse nykytekniikkaa. Tämä on pahasti sanottu, mutta totta.

Nordberg arvioi, että nykyään Helsingissä valmistetaan 90 prosenttia kruunu- ja siltatöistä metallokeraamisella menetelmällä. Opistossa menetelmän hallitsee vain yksi opettaja.

Opettajat oppimaan

-Opettajille pitäisi järjestää kursseja, joilla pätevoidytään ammattiin. Muutama opettaja on käynyt tällaisilla teoriakursseilla. Opettajat voisivat olla jopa kokonaisen lukukauden laboratorioissa, jossa käytetään metallokeraamista menetelmää.

Hammasteknikkomestari ja Dental-Labin toimitusjohtaja Nordberg ehdottaa, että opistoon perustettaisiin yksi ylimääräinen opettajan virka. Tämä mahdollistaisi yhden opettajan kierrättämisen kerrallaan ja taitojen oppimisen kentältä.

Ammattikasvatushallituksen maksama korvaus motivoisi Nordbergin mielestä laboratorioita opettamaan nykyistä enemmän harjoittelijoita. Tällöin harjoittelijoita ei

"Opettajille pitäisi järjestää kursseja, joilla pätevoidytään ammattiin!"

käytettäisiin nykyiseen tapaan työvoimana rutiiniluoteisia töitä tekemässä. Samalla hammaslaboratorion maksama palkka pitäisi unohtaa.

Sopimus hyväksyttävissä

Hammasteknikko-opiston hammaslaboratorioliitolle tarjoamaa uutta koulutusopimusta Nordberg pitää hyvänä. Ainoa asia, mikä häntä kummastuttaa on pakollinen liikunta. Tässä oppilaalle on tosin jätetty vastuu liikunnan suunnittelusta.

-Labraa ei voida velvoittaa vaihtamaan, miten opiskelija liikkuu. Sopimus pitäisikin saada tarkoituksenmukai-

semmäksi ja täsmentää seurantaan ja valvontaan liittyviä opiston velvoitteita. Muuten sopimus on hyvällä mallilla.

Nordberg muistuttaa, että opisto ei voi yksinään päättää harjoittelusopimuksen sisältöä. Ammattikasvatushallituksella on tässä sanansa sanottavana.

Hammasteknisellä alalla tietojen puolittumisaika on Lars Nordbergin mukaan 5-6 vuotta. Hän valittelee, että oppilaille on opetettu joitain menetelmiä täysin vanhentuneella tavalla. Opistossa ohjeet on kuitenkin annettu ehdottomina. Jos opettaja ei tiedä missä mennään, seurauksena on sotkuja.

-Opiston opetuksen pitäisi

olla lähellä yliopistoissa hammaslääkäreille opettavaa. Yhteistyötä pitäisi tässä kehittää. Teorian opettajat voivat hyvin olla samoja opistossa ja yliopistossa.

Nordberg ehdottaa valmistuville hammaslaboranteille järjestettävien kuukauden tai kaksi kuukautta kestävien erikoistumiskurssien aloittamista. Laborantit voisivat erikoistua ja paneutua määrättyyn ammatin osaan.

Lars Nordberg on näköalapaikalla Hammasteknikko-opiston johtokunnassa. Hän on lisäksi kunniajäsenenä Hammasteknikoiden koulutuslautakunnassa.

Harjoittelun merkitys koulutuksessa kasvaa

Valtion Hammasteknikko-opistossa lettiin syksyllä -87 käyttöön uusi opetussuunnitelma keskiasteen opetukseen siirtäessä. Nykyisessä opetussuunnitelmassa harjoittelujaksot nousevat entistä tärkeämmäksi osaksi koulutusta.

Opisto ja laboratorioliitto kävivät kesällä -89 neuvotteluja opetussuunnitelman perusteelta. Neuvottelut, joihin myöskin osallistuin, sujuivat mielestäni myönteisesti.

Alallamme on ristiriitaisia käsityksiä, jyrkkää vastustusta sekä puhdasta tietämättömyyttä harjoittelusopi-

muksista. Haluaisin tämentää opiston kantaa asiassa.

Mikäli haluamme säilyttää tuloksellisuutemme kouluttajina, meidän on pakko kiinnittää enemmän huomiota harjoittelujaksoihin. Jaksot eivät saa olla pelkkiä työjaksoja, joissa oppilaita käytetään esim. työvoimapulan vuoksi

Heimo Lehtimäki toivoo jokaisen mieltävän ammattiin kasvamisen prosessia. Mm. koulutuslaboratorioiden pitäisi pohdita harjoitteluajoja.

tekemään pelkkiä aputoita (parhaiten osaamiaan) ensimmäisestä viimeiseen harjoittelujaksoon.

Myös laboratorion tulisi ottaa vastuunsa kouluttajana, sillä nykyisen muotoisen opetussuunnitelman mukaan suurin osa käytännön työstä joudutaan tekemään harjoitteluajoina. Menetelmä edellyttää, että oppilas voisi kullakin harjoittelujaksolla soveltaa niitä tietoja, joita hän on edellisellä lukukaudella koulussa saanut.

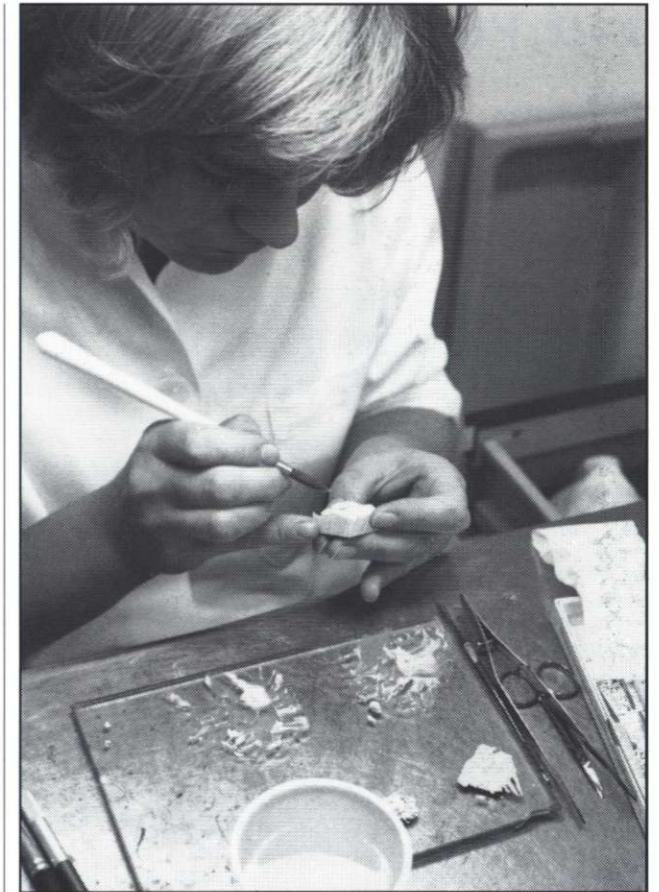
Harjoittelu monipuoliseksi

On väärin sanoa valmistuneesta hammasteknikosta, että hän on Teppiksen, Eeron tai Karin oppilas, vaan mukaan tulisi liittää myös harjoittelulaboratorion nimi, mikäli joku haluaa nimillä spekuloida. Meidän tulisi muistaa, että mitä monipuolisemmin laboratorio ottaa koulutusohjelman huomioon, sen kokeneempia ja osaavampia teknikoita he saavat aikanaan palvelukseensa.

Harjoittelun periaatteisiin liittyvistä asioista opisto ei voi tulevaisuudessa tinkiä, mikäli harjoittelun laajuus pysyy nykyisenlaisena. Pääperiaatteena on, että oppilas on opiskelija, joka harjoittelusta vastaavan tekniikan ohjauksella harjoittelee ja soveltaa koulusta saamia tietoja kutakin harjoittelukautta vastaavalla tasolla. Oppilas on koko harjoittelun ajan opiston kontrollin alainen. Näistä periaatteista emme voi tinkiä, mikäli haluamme jatkossakin säilyttää arvostuksemme hyvinä hammasteknikkoina.

Myös Ammattikasvatusthallitus edellyttää meiltä hyvinkin tarkkaa kontrollia ja ohjausta harjoitteluajoilta, mikä on edellytyksenä opistotason koulutuksen säilymiselle.

Pitääkö oppilaille maksaa enää tämän jälkeen palkkaa, vai pitäisikö laboratorioiden saada jopa jonkinlaista koulutuskorvausta? Tähän en ota kantaa. Tällaiset asiat eivät ole opiston päätettävissä, vaan niistä keskustellaan muissa yhteyksissä.

Laboratorio kasvattaa ammattiin

Olen yrittänyt valaista asiaa niistä näkökulmista, jotka opisto hyväksyy. Tahtoisin jokaisen mieltävän ammattiin kasvamisen prosessia niin, että koulutuslaboratoriot osallistuisivat pohtimalla harjoitteluajoja. Tällainen yhteistyö lähentäisi laboratorioita ja opistoa. Tästä olisi molempinpuolista hyötyä, kun koulutusta kehitetään. Mikäli mainitseni periaatteiden mukaista ja laajusta harjoittelua ei voida toteuttaa, jää opistolle vain yksi vaihtoehto. Meidän on tehtävä opetussuunnitelma, jossa harjoittelujaksot on tyypitetty yhteen ns. ammattiin sosiaalistavaan tai poistettu kokonaan. Tällöin opiskeluaikojen käytännön harjoittelu olisi vapaaehtoisia

esim. kesätyötä. Koulun antamien oppien laaja soveltaminen toteutuisi vasta valmistumisen jälkeen, kun opiskelija on jo valmistunut hammasteknikoksi.

Näin pystyisimme säilyttämään arvomme opistona. Koulutus olisi kontrolloitua, ainakin virallisesti. Olisiko ammattikunta samaa mieltä, sen saa kukin itse päättää. Opisto ottaa mielellään vastaan laboratorioiden mielipiteitä edellisen kirjoituksen pohjalta ja on valmis pyrkimään kaikkia tyydyttävään lopputulokseen.

Heimo Lehtimäki harjoittelupaikoista vastaava lehtori

Jatkokoulutukseen voi vielä hakea

Kevätlukukauden 1990 jatkokoulutuksen hakuajat päättyvät 10. päivänä marraskuuta. Kurssien tarkka pituus ei ole vielä selvinnyt eikä valtion rahoitus varmistunut. Jatkokoulutuksen pituus on sekä erikoishammasteknikoksi että hammasteknikkomestariksi haluaville noin lukukausi.

Erikoishammasteknikkokurssi järjestetään kevätlukukaudella 1990. Edellytyksenä on, että eduskunta ja ammattikasvatushallitus myöntävät varat. Myös uusi opetus suunnitelta pitäisi saada hyväksytyksi. Kurssin järjestäminen varmistuu marraskuussa. Samalla tiedetään kurssin pituus.

EHT-kurssille pääsyn edellytykset eivät ole muuttuneet eli osallistuminen edellyttää viiden vuoden kokemusta hammasteknikkona.

Hammasteknikkomestari- ja mestari- ja EHT-kurssin ensimmäinen jakso on yhteinen EHT-kurssin kanssa ja kestää neljä tai viisi viikkoa. Mestari- ja EHT-kurssin toinen jakso on yhtä pitkä kuin ensimmäinen. Opetus annetaan Hammasteknikko-opistolla.

Mestari- ja EHT-kurssin kolmannen jakson opetus annetaan suunnitelmien mukaan hammaslääketieteen laitoksilla. Kolmas jakso on sekä EHT-että mestari- ja EHT-kurssilla painottunut käytännön harjoitteluun.

Jatkokoulutuksen ensimmäisen jakson opetus annetaan ensi vuoden tammikuussa. Muut jaksot päästään toteuttamaan aikaisintaan

vuoden 1991 keväällä. Kurssille pääsyn edellytyksenä on kahden vuoden työkokemus hammasteknikkona.

Laborantista teknikoksi

Hammasteknikoksi haaveileville hammaslaboranteille on varattu neljä ylioppilaspohjaista paikkaa ensi vuoden tammikuussa alkaville kursseille.

Ensi vuoden tammikuussa Helsingissä alkavalle ylioppilaspohjaiselle luokalle valitaan yhteishaun ulkopuolelta kaksi hammaslaboranttia. Koulutus kestää kolme ja puoli vuotta. Valinta tehdään laboranttitodistuksen keskiarvon ja työkokemuksen perusteella.

Myös HT 5:lle valitaan kaksi ylioppilastutkinnon suorittanutta hammaslaboranttia. Toinen aloituspaikoista on Kuopiossa ja toinen Helsingissä. Koulutus kestää kaksi ja puoli vuotta.

HT 5:n pyrkijöille järjestetään pääsykoe 1.12.1989 alkaen klo 12. Kokeessa kuulustellaan yleinen anatomia ja fysiologia, mikrobiologia ja tautioppi. Valinta tehdään pääsykokeen, laboranttitodistuksen ja työkokemuksen perusteella.

Kurssien hakuajat päättyvät 10.11.1989. Hakulomakkeita voi tilata Valtion Hammasteknikko-opiston kansliasta, jonka puhelinnumero on 90-755 6899.

Hammasteknikko sopisi opiston rehtoriksi

Hammasteknikko-opiston johtokunta pyytää Ammattikasvatushallitukselta toimenpiteitä opiston rehtorin kelpoisuusvaatimuksien muuttamiseksi. Nykyisten säännösten mukaan rehtoriksi ei pääse hammasteknikko.

Opiston johtokunta pitää kelpoisuusmääräystä epäjohdonmukaisena, koska muissa terveydenhuoltoalan oppilaitoksissa hammasteknikkoa vastaavan tutkinnon suorittanut on kelvöllinen oman alansa oppilaitoksen rehtoriksi.

Opisto täyttää 30 vuotta

Valtion hammasteknikko-opisto täyttää 30 vuotta tänä syksynä. Opetus aloitettiin vuonna 1959 Hammasteknikkokouluissa.

Juhlavuotta vietetään opistolla järjestettävillä avoimien ovien päivillä torstaina, 16. marraskuuta klo 12-16. Opisto tarjoaa pullakahvit.

Opisto järjestää avoimien ovien päivänä vapaamuotoi-

sen keskustelu- ja informaatiotilaisuuden klo 14.20-15.30. Opisto ja opiston opettajat toivovat saavansa kentältä palautetta tavoitteista ja ongelmista.

Hammasteknikko-opiston osoite on Helsingin Herttoniemessä Lämmittäjänkatu 2 A ja rehtori Timo Rantama vastaa tiedusteluihin numerossa 90-755 6899.

Pystyvä hammasteknikko tai hammaslaborantti

saa itsenäisen pysyvän työpaikan. Yhteydenotot: puh. 960-318 118 / J. Isojärvi.

Eestiläisille etsitään harjoittelupaikkoja

Eestiläisille hammasteknikoille etsitään kuukauden kestävään harjoitteluun paikkoja suomalaisista hammaslaboratorioista.

Tallinnan stomologinen klinika ja Valtion Hammasteknikko-opisto ovat tehneet eestiläisten hammasteknikkojen

jatkokoulutuksesta jatkosopimuksen.

Ideanikkarina toiminut Teppo Sarpila uskoo, että harjoittelusta hyötyvät molemmat osapuolet. Eestiläisten hammasteknikkojen ammattitaito ja samalla hammaslääkinnän taso Eestin sosialistisessa neuvostotasavallassa nousee. Toisaalta Suomeen saadaan vähintäänkin tilapäistä työvoimaa.

Eestiläisten koulutus toteutetaan kolmijaksoisena. Ensimmäisessä vaiheessa

eestiläisille annetaan kahden päivän ajan luento-opetusta. Tallinnassa pidettävillä luennoilla kerrotaan suomalaisesta hammastekniikasta.

Toinen jakso kestää viikon. Jakson opetus annetaan Valtion Hammasteknikko-opistossa ja se sisältää työopetusta. Eestiläiset perehdytetään tarkkuusvaluihin kr- ja rankatekniikassa.

Kolmas vaihe eli kuukauden kestävä työharjoittelu toteutetaan suomalaisissa hammaslaboratorioissa.

Harjoittelijan ottava laboratorio kustantaa matkat, asunon, ruuan ja hieman taskurahaa.

Ensimmäisen ryhmän mukana tulee kuusi eestiläistä harjoittelijaa. Työharjoittelu päästään aloittamaan aikaisintaan vuoden 1990 keväällä.

Teppo Sarpila on lupautunut vastamaan harjoittelua koskeviin tiedusteluihin opistolla, puhelinnumeroista 90-755 6547 tai 90-406 282. Sarpilan kotinumero on 90-422 526.

Sapattivapaalle arkenakin

Tuore Hammaslääkäri-lehti 16/89 kannattaa pääkirjoituksessa sapattivapaita. Kun keskustelua on tähän asti käyty lähinnä ammatinharjoittajien näkökulmasta, keskustelu pitäisi ulottaa myös ammatinharjoittajiin. Pahimmaksi ongelmaksi myönnetään sijaisten saanti.

Sapattivuoden lasketaan tuovan julkiselle sektorille

30.000 työtillaisuutta. Myös järjestelmän rahoitus myönnetään ongelmaksi, samoin asiakaskunnan kato sapattivuoden aikana.

Sapattivuosi antaisi mahdollisuuden opiskella tehokkaasti. Hammasteknisellä alalla sapattivuoden korvaa lyhempi vapaa, joka yleensä aiheutuu myöhemmistä opinnoista.

Myydään

Myydään hammaslaboratorio, jossa EHT-vastaanotto, hyvällä liikepaikalla pääkaupunkiseudulla.

Yhteydenotot kirjeitse liiton toimistoon (Kansakoulukatu 10 A 21, 00100 Helsinki) 5.11. mennessä nim. "Pääkaupunkiseutu".

Hammasteknikko tai laborantti???

Haluatko mielenkiintoisen työpaikan hammaslääkäriaseman yhteydessä toimivasta ajanmukaisesta laboratorion. Aloittaa voit heti. Soitele! Puh. 922-13725, Vakkapurenta Oy/Ulmanen.

Hammasteknikko

Itsenäistä työskentelyä arvostava hammasteknikko, tervetuloa Haminaan. Autamme tarvittaessa asunnon löytämisessä.

Saanila Oy Hammastekninen laboratorio
Sibeliuskatu 34 A 4
49400 HAMINA
Puh. 952-42 723

Myydään

Myytävänä hyvin menestyvä hammaslaboratorio Pieksämäellä.

Yhteydenotto: Hammasteknikko
Jukka Nenonen, puh. 958-81600 (iltaisin).

PTK antoi neuvoja eurooppalaistuville pienyrittäjille

Pienteollisuuden Keskusliiton liitokous Rovaniemellä 8.-10. syyskuuta alkoi tiiviillä tietopakettilla yhdyntävän Euroopan muutoksista pienyrittäjän näkökulmasta katsottuna. Tulevista muutoksista luvattiin pieniä, tärkeimmät ratkaisut on jo tehty kymmenen tai kaksikymmentä vuotta sitten.

Suomen Keskustan puheenjohtaja Paavo Väyrynen varoitteli EY-seminaarissa idänkaupan tukautumisesta, jos painopiste on liikaa Euroopassa. Myöskään puolueettomuutta ei saa vaarantaa.

Väyrysen ennustuksen mukaan kaupankäynti itään helpottuu, kun päätösvaltaa siirretään byrokraateilta yrityksille. Tässä tilanteessa suomalaisilla voi olla vaikeuksia, koska länsivaluutalla maksava yritys ajaa helposti suomalaisen kauppakomppanin ohi.

Rajakaupan merkitystä ei saa aliarvioida, koska on edel-

leenkin tärkein väylä pienyrityksille päästä Neuvostoliiton markkinoille. Väyrynen muistutti, että monet hankkeet voivat kaatua Neuvostoliiton pieneen valuuttavarantoihin.

Kauppa- ja teollisuusministeriön kansliapäällikkö Bror Wahlroos vakuutti, että valtio ei ole jättämässä pienyrityksiä oman onnensa nojaan yhdyntävässä Euroopassa. Tähän liittyy perustettu Euroneuvontakeskus.

Wahlroosin mielestä ihmisillä on liian suuret pelot tai odotukset yhdyntymisprosessin vaikutuksista. Kauppa on jo vapautettu Euroopassa.

ma olisi turvallisempi koulutuksen aikana.

Työvoimapulan syitä ja työhön hakeutumisen esteitä ehdotetaan selvitettäväksi julkisin varoin. Aloitteen tekijöiden mukaan yleiset ammattikoulut eivät enää kiinnosta nuoria. Korkea sosiaaliturva vähentää koulutuksen tai työnteon mielekkyyttä.

Neljä aloitetta

Liittokokouksessa hyväksyttiin neljä aloitetta, jotka toteutuessaan auttavat pienyrittäjiä. Pienyritysten koulutusta helpottaisi ehdotettu koulutusraha.

Koulutusraha olisi pienyrittäjän lomarahaan verrattava tukimuoto. Toteutuessaan koulutusraha motivoisi pienyrittäjiä koulutuksen hankintaan, koska yrittäjän ase-

EHO järjestää kurssin:

Kokoproteesipotilaan tutkiminen

Luennoitsija:

EHL, HLL Jaakko Kunnari

Kurssin kesto:

Luennot 3 h

Paikka:

Tampereella, Hotelli Tampere

Aika:

4.11.1989 klo 9.30 - 12.30

Kurssin sisältö:

Luennot:

- Amneesiin perustuva hoito
- Status Extraoralis
- Status Intraoralis
- Purentalihasten rakenne ja toiminta funktioliikkeissä
- Alaleuan liikkeiden tutkiminen
- Leukanivelen toiminta
- Kokoproteesipotilaan hoitoon liittyviä erityiskysymyksiä
- EHT:n suorittama hoito
- HML:n suorittama hoito
- Videoesitys

Ilmoittautuminen: 20.10.1989 mennessä
EHO:n toimisto, p. 90-701 6807/Pohjoset

Kurssimaksu on Liiton jäsenille 350 mk.

Alakohtaisten hinnastojen tulevaisuus vaakalaudalla

Ammattialojen hintasuositukset ja ohjehinnastot ovat vaakalaudalla, kun uutta kilpailulakia sovelletaan ankarasti. Kilpailuvirasto on ollut yhteydessä moneen järjestöön ja vaatinut hintasuositusten poistamista.

Kilpailuviraston ylijohtaja Matti Purasjoki on haastatteluissa kertonut, että hänen virastonsa on tehnyt paljon työtä vahingollisten, mutta ei kiellettyjen kilpailunrajoitusten purkamiseksi.

Hienovaraista työtä

Purasjoki on vakuuttanut ja luovannut, että työtä tehdään hienovaraisemmin kuin esimerkiksi Norjassa. Tiukkojen otteiden takia hinnastot ovat Norjassa monella alalla käsikauppatavaraa. Suositushinnastoja tehdään kuten ennenkin, mutta myynti tapahtuu salakähmäisesti, tiskin alta.

Suomessa ei tähän ole tarkoitus mennä. Matti Purasjoki aikoo muuttaa asenteita. Purasjoki on selittänyt, että eri alojen järjestöt täytyy aluksi saada ymmärtämään, että hinnoista yhdessä sopiminen on vahingollinen kilpailunrajoitus.

Purasjoki ei ilmeisesti kukaan ole paneutunut hinnoittelun monimutkaisuuteen monilla aloilla. Pienyrittäjän on vaikeaa ja ainakin työlästä laskea monien tuotteiden hintoja kannattaviksi. Kun ammatinharjoittajalta tai yrittäjältä puuttuu kaupallinen koulutus, tehtävä muuttuu vaikeasta mahdottomaksi.

Pakolliset neuvottelut

Kilpailuvirasto on järjestänyt monella alalla neuvotteluja, joiden tarkoituksena on kilpailunrajoitusten purkaminen vapaaehtoisesti. Useimmissa tapauksissa asioista onkin sovittu vapaaehtoisesti, eikä asi-

aa ole viety kilpailuneuvoston.

Hintasuosituksia on poisotettu neuvotteluilla esimerkiksi huoltamoilla. Purasjoki kertoo, että neuvotteluissa järjestöjen johto vastustaa yleensä kilpailunrajoitusten poistamista.

Rekisteröityjä kilpailunrajoituksia on tällä hetkellä kaikkiaan noin 600. Kiellettyjen kilpailunrajoitusten määrää ei tiedä kukaan, koska niitä ei voi rekisteröidä. Kielletyistä kilpailunrajoituksista kuten kuten tarjouskartellista tai määrähintajärjestelmästä voidaan rangaista ankarasti.

Ylemmän jakeluportaan bruttohintakieltoa on Puras-

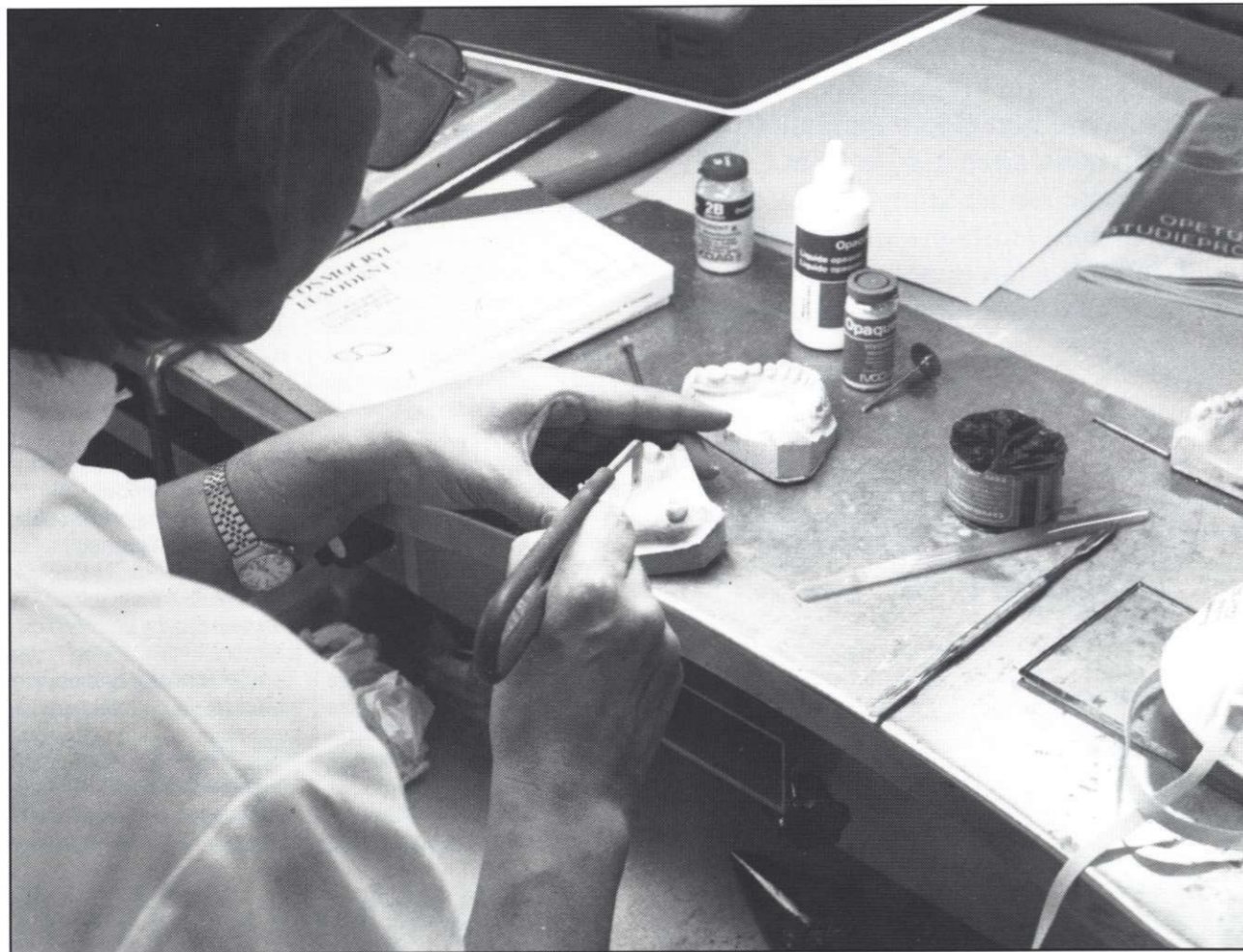
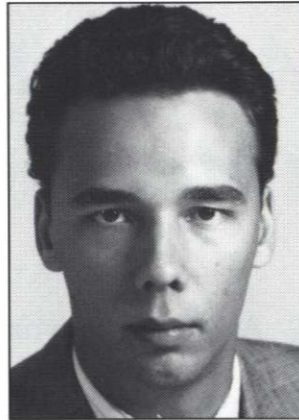
joen mukaan hyvin vaikea toteuttaa käytännössä. Kiertäminen on ollut mahdollista ohjevähittäishintajärjestelmillä. Sallittu muuttuu kielletyksi, kun ohjevähittäishinnasta tulee jotain muuta kuin vain ohjeellinen.

Käytännössä bruttohintakielion kierto on toteutettu lopettamalla tavaran toimitus yritykselle, joka ei noudata "ohjeellisia hintoja". Kiellon kiertämiseen on yritetty puuttua.

Vero- ja tilinpäätösasiain ajankohtaispäivä
tiistai 28.11. Hotelli Ramada Presidentti, Helsinki
Kurssin hinta 1100 mk. Tiedustelut: (90) 694 3866/Mari Savolainen
Pienteollisuuden Keskusliitto

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän, kun työntekijää valitaan työhön. Käytännössä kielto antaa syrjityksi itsensä kokemalle henkilölle mahdollisuuden hakea rahallista korvausta työnantajalle. Korvausta voidaan määrätä maksettavaksi enintään 30 000 markkaa.

Antti Hannula on Pienteollisuuden Keskusliiton lakimies

Syrjintä on kielletty työhönotossa

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta tuli voimaan 1.1.1987. Lakia sovelletaan eniten työelämässä, vaikka sen nimi on yleinen.

Tasa-arvolaki kieltää syrjivän ilmoittelun, joka koskee

työ- tai koulutuspaikkoja. Sama laki kieltää syrjinnän työntekijöitä valittaessa sukupuolen perusteella. Lain kieltämää syrjintää voi esiintyä myös samaan sukupuoleen kuuluvien välillä, jos perusteenä on äitiys tai raskaus. Näi-

den syiden perusteella tapahtuva työntekijän suojele ei kuitenkaan ole syrjintää.

Syrjivä ilmoittelu on kielletty

Käytännössä syrjivää ilmoit-

telua näkyy jonkin verran. Työpaikkailmoituksissa näkee haettavan "miehiä" tai "naisia", vaikka tehtävässä voisi työskennellä yhtä hyvin mies tai nainen. Lain mukaan työpaikkaa ei saa ilmoittaa vain miesten tai naisten haet-

tavaksi ellei ole olemassa painavaa syytä. Painavat syyt ovat samoja kuin työntekijää valittaessa.

Tasa-arvolaki ei kiellä syrjivää mainontaa. Lain perusteella ei voitane puuttua mainokseen, jossa esimerkiksi vähäpukaiset naiset esittelevät moottoriöljyjä. Selvästi seksuaalisuuteen vetoavia mainoksia ei laissa kielletä. Lain syrjintäkiellon ideana on puuttua toimintaan, josta seuraa miesten ja naisten joutuminen konkreettisesti eri asemaan.

Tasa-arvolakia rikotaan, jos työntekijää työpaikkaan valittaessa syrjäytetään pätevämpi henkilö ja paikkaan valitaan toista sukupuolta oleva vähemmän ansioitunut työntekijä. Ansioituneisuuden arviointi perustuu harvojen lääninoikeustapausten perusteella koulutukseen ja työkokemukseen sekä sopivuuteen.

Valinta perusteltava

Jos työnantaja valitsee muun kuin pätevimmän, hänellä on oltava siihen painava syy. Syy on täytyy olla objektiivisesti ymmärrettävissä ja hyväksyttävissä. Pätevin hakija voidaan syrjäyttää, jos työsuhteen henkilökohtaisuus esimerkiksi hoitotyössä, maan tapa tai häveliäisyysyys esimerkiksi uimahallissa tätä edellyttävät. Hallituksen esityksessä mainitaan lisäksi esimerkkeinä balettiryhmän miestanssija tai teatteriryhmän naisnäyttelijä.

Sukupuolisyryjinnän kiellon kiertämisenä pidetään sukupuoleen liittyvien ominaisuuksien painottamista syrjivällä tavalla. Työnantaja syyllistyy tähän ilmoittamalla, että työpaikka on haettavissa

ainoastaan yli 190 senttiä pitkille henkilöille.

Lain kiertämistä on vaikeutettu eikä sukupuolirajoituksia voida perustella työn vaarallisuudella tai epämuodellisuudella. Edes sosiaalisten tilojen puuttumisella ei voida perustella yksipuolisia valintoja.

Työnantaja syyllistyy syrjintäkiellon rikkomiseen, jos asettaa miehet ja naiset selvästi eri asemaan. Jos eri sukupuolten edustajia kohdellaan vain vähän eri tavalla, ei kysymyksessä ole tasa-arvolain kieltämä syrjintä.

Erottelu ei aina ole syrjintää

Tasa-arvolain kieltämää syrjintää ei ole eri sukupuolta edustavien työntekijöiden asettaminen eri asemaan, jos menettely perustuu suunnitelmaan, jolla pyritään tasa-arvon toteuttamiseen käytännössä. Laki ei määrittele tarkemmin tällaisen suunnitelman sisältöä, mutta sen oletetaan olevan työpaikalla verrattain kattava. Tällä hetkellä ei voitane sanoa, mitä tasa-arvosuunnitelma tarkasti tarkoittaa.

Syrjintäkieltoa rikkonut työnantaja voi joutua maksamaan syrjitylle työntekijälle hyvitystä loukkauksen laadun mukaan vähintään 10 000 markkaa ja enintään 30 000 markkaa. Hyvityksen määrää harkitessaan tuomioistuimien voi ottaa huomioon työnantajan taloudellisen aseman tai yritykset poistaa syrjivän päätöksen vaikutukset. Tuomioistuimen päätös ei muuta faktisesti työnantajan tekemää rekrytointipäätöstä. Hei-

näkuun loppuun mennessä ei yhtään tasa-arvolakiin perustuvaa riitajuttua oltu päätetty

alioikeuksissa. Korvauskäytännön muotoutumista voidaan vain arvailla.

Työnantaja tekee viisaasti, jos varmistaa ennen jokaisesta rekrytointipäätöstä, että pystyy kumoamaan syytteet sukupuoleen perustuvasta syrjimisestä. Työnantajan asemaa voidaan pitää heikkona, koska tahallista syrjintätarkoitusta ei tarvitse edes näyttää vahingonkorvauksen saamiseksi. Käytännössä huolimaton työntekijä voitaisiin tuomita vahingonkorvauksiin.

Riita käsitellään alioikeudessa

Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että syrjitty haastaa työnantajan yleiseen alioikeuteen. Kanne on pantava vireille lyhyen yhden vuoden määräajan kuluessa. Jos syrjitty on useita, tuomittava hyvitys jaetaan näiden kesken. Hyvityksen lisäksi työnantaja voidaan tuomita maksamaan muun lainsäädännön perusteella vahingonkorvausta.

Tasa-arvolakiin perustuvat syrjintäasiat ratkaistaneen kaavamaisesti hakijoiden ansioituneisuutta vertaillen. Uudenmaan lääninoikeus kumosi 16.6.1988 antamallaan päätöksellä Jorvin sairaalan kuntainliiton liittohallituksen päätöksen:

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 8 :n 1 momentin mukaan työnantajan menettelyä on pidettävä lain 7 :ssä kiellettyinä syrjintänä, jos työnantaja työhön ottaessaan syrjäyttää henkilön, joka on ansioituneempi kuin valituksi tullut toista sukupuolta oleva henkilö, jollei työnantaja voi osoittaa, että hänen menettelyyn-

sä on työn tai tehtävän laadusta johtuva painava ja hyväksyttävä syy taikka seikka, että hänen menettelynsä on johtunut muusta, hyväksyttävästä seikasta kuin sukupuolesta.

...
Lääninoikeus katsoo näytenä toteen, että muutoksenhakijoista ainakin B ja U ovat saavuttamansa työkokemuksen ja tieteellisten ansioidensa perusteella edellä mainitun lain 8 :n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ansioituneempia kuin L (L oli valittu virkaan synnytyksen ja naistentautien yksikön osastopäälliköksi).

Liittohallitus ei ole osoittanut, että sen menettelyyn vaalissa olisi ollut työn tai tehtävän laadusta johtuva painava ja hyväksyttävä syy. Siihen selvitykseen nähden, mikä asiakirjoista on ollut saatavissa asian käsittelystä liittohallituksessa, kun otetaan huomioon käsittelyn pohjana ollut esitys virkaan valittavasta henkilöstä, lääninoikeus ei pidä liittohallituksen selityksensä ja vastineessaan esittämiä seikkoja riittävänä osoituksena myöskään siitä, että menettely olisi johtunut muusta, hyväksyttävästä seikasta sukupuolesta. Päätös oli lainvastainen.

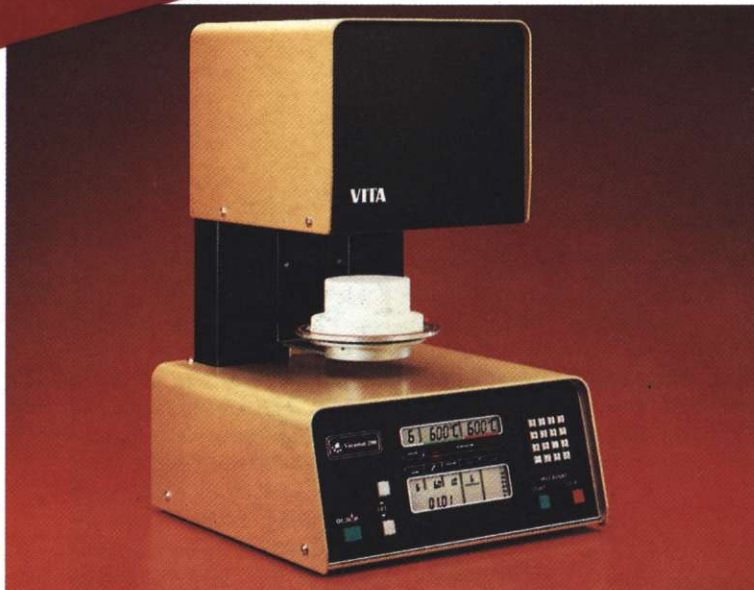
Syrjintä on kiellettyä paitsi sukupuolen perusteella myös rodun, syntyperän tai muun epäasiallisen perusteen rikkomisella. Laajempi syrjinnän kielto perustuu rikoslakiin ja sen rikkomisesta voidaan rangaista työnantajaa joko työsuhteen aikana tai työntekijää valittaessa.

Antti Hannula

VITA
- päällepolttoposliini-
tekniikan kärjessä!

VITA Vacumat posliinipolttuunit

VITA Vacumat 200

VITA Vacumat 100

Plandent oy

Mekaanikonkatu 5, 00810 Helsinki
Linnankatu 11A/C, 20100 Turku
Puijonkatu 26-28, 70100 Kuopio
Koulukatu 34, 90100 Oulu
Koskikatu 7 A, 33100 Tampere

(90) 755 4366
(921) 512 537
(971) 117 188
(981) 220 181
(931) 146 280

Neljä mahdollisuutta
- jokaisen tarpeeseen
VITA